

УПРАВЛІННЯ ТРАНСПОРТНОЮ ІНФРАСТРУКТУРОЮ У СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ

Проаналізовано основні проблеми управління транспортною інфраструктурою України в сучасних економічних умовах. Досліджено шляхи підвищення економічної ефективності використання транспортної інфраструктури. Ключові слова: інфраструктура, управління, ефективність.

Проанализированы основные проблемы управления транспортной инфраструктурой Украины в современных экономических условиях. Исследованы пути повышения экономической эффективности использования транспортной инфраструктуры. Ключевые слова: инфраструктура, управление, эффективность.

Have been analyzed primary problems of the management transport's infrastructure of Ukraine in contemporary economic conditions. Have been studied the ways for transport's infrastructure economic effectiveness rise. Key words: infrastructure, management, efficiency.

Постановка проблеми. Транспорт є однією із найважливіших інфраструктурних галузей матеріального і нематеріального виробництва, а також сполучною ланкою між виробниками й споживачами товарів і послуг, без якої неможливі ринок і ринкові відносини. Його головним завданням є забезпечення виробничих і невиробничих потреб господарства і населення з усіх видів перевезень. Сьогодні логістичну інфраструктуру будь-якої галузі народного господарства, особливо транспортної, сучасні економісти вважають цінним активом, від якості управління яким залежить кінцевий результат діяльності. Тому, значної активності набуває пошук шляхів щодо вирішення основних проблем управління транспортною інфраструктурою України, особливо у сучасних економічних умовах.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблеми управління транспортною інфраструктурою та розвитку транспортних систем України плідно досліджували у своїх працях, О. Бакаєв, Ю. Кулаєв, В. Ревенко, Ю. Пашенко, М. Дмитриченко, Р. Левковець, О. Кутах, Є. Сич, В. Загорулько, В. Чекаловець, В. Шинкаренко та ін. На основі їх наукових розробок вирішується широкий спектр питань розвитку транспортного комплексу України.

Мета та основний виклад статті. Метою статті є дослідження процесів управління транспортною інфраструктурою та їх проблем, спричинених сучасними економічними умовами, а також підходів до їх розв'язання.

Оскільки, логістична інфраструктура – це сукупність елементів, що виконують важливі логістичні завдання і забезпечують здійснення логістичних процесів, то транспортною інфраструктурою вважатимемо сукупність транспортних шляхів та пунктів усіх видів транспорту і допоміжного обладнання спрямованого на безпосереднє обслуговування шляхів та транспортних пунктів [1]. Також під поняттям транспортної інфраструктури сучасні вчені розуміють сукупність споруд, системи мережі сполучень усіх видів транспорту, які задовольняють потреби населення та виробництва у перевезеннях пасажирів і вантажів [2]. Одна із особливостей інфраструктури полягає у тому, що хоча виробництво традиційно вважається первинним і

керівним для розвитку інфраструктури, остання повинна випереджати його, створюючи резерв для нарощення виробничих потужностей.

Транспортна система України включає всі існуючі види транспорту – залізничний, автомобільний, авіаційний, морський, річковий і трубопровідний. Економічна нестабільність в Україні зумовила значне загострення ситуації на транспорті. Наприклад, протягом останнього десятиріччя вантажообіг річкового транспорту скоротився на половину, морського – аж у 14 разів, а кількість річкових наливних і суховантажних суден зменшилася у 1,5 рази, морських – на чверть. Переключення морських вантажних перевезень на інші види транспорту ставить під сумнів фізичне відтворення та існування українського торгового флоту за рахунок власних прибутків транспортних підприємств.

Україна отримала у спадщину від Міністерства шляхів сполучення колишнього СРСР велике залізничне господарство у задовільному техніко-економічному стані. Але розрив чисельних зв'язків із колишніми республіками, скорочення обсягів промислового і сільськогосподарського виробництва у 90-і роки, загальна криза призвели до скорочення вантажних перевезень. Зокрема, відправлення вантажів залізничним транспортом скоротилося у 3,4 рази, вантажообіг за у 2,8 рази [4]. Однією із головних проблем управління транспортною інфраструктурою є зношення і старіння основних фондів усіх видів транспорту, невідповідність їх технічного рівня сучасним вимогам, недостатнє інвестування модернізації і оновлення рухомого складу.

Протягом 20 років зношення рухомого складу (вагонів, локомотивів) досягло у середньому 70-80 % і сьогодні практично відсутнє оновлення – лише 15-20 % від потреби. Колійне господарство залізниць перебуває у аналогічному технічному стані. Застаріла верхня будова колій потребує значних ресурсів на ремонт і обслуговування. Тому частина колій розібрана, ліквідовані малодіяльні дільниці і під'їзні колії. Як наслідок, розгорнута довжина залізничних колій зменшилася на 3 % [4].

Нагальною також є потреба поповнення пасажирського рухомого складу, електровозів, а також впровадження як тимчасового засобу, сучасних технологій їх капітально-відновлювального ремонту.

Проблема існує і в незадовільному вирішенні питання технічних інновацій та технологічної модернізації, не задовольняються мінімальні соціальні потреби працівників галузі. Не повною мірою використовується потенціал транспортно-дорожнього комплексу щодо розвитку експорту транспортних послуг.

Управління інфраструктурою автомобільного транспорту характерне недосконалим (морально і фізично застарілим) автопарком та відсутністю необхідного сервісу на дорогах, а також їхньої якості, що призводить до підвищення собівартості перевезень. І, як наслідок, автотransпорт – є одним із найдорожчих видів транспорту. Тому сьогодні фахівцями галузі планується вдосконалення транспортних засобів, перехід на екологічно чисті види палива (поки що автотransпорт – один з найбільших забруднювачів атмосфери), створення розгалуженої автосервісної мережі тощо [5].

Вирішенням перелічених основних проблем, які виникають у процесі управління транспортною інфраструктурою, на нашу думку необхідно скористатися наступними методами:

1) технічне оновлення рухомого складу і стаціонарних споруд транспортної інфраструктури (розробка та впровадження сучасних технологій роботи транспорту зорієнтованих на охорону навколишнього середовища та безпеку роботи транспорту);

2) використання потужних інформаційних продуктів для координації та моніторингу перевезень (підвищення результативності науково-технічного прогресу на транспорті за рахунок конкурсної системи відбору напрямів його реалізації, урахування економічних інтересів інвесторів, розробників, виробників і користувачів нової транспортної техніки);

3) підвищення ефективності використання потенціалу транспортної інфраструктури, у тому числі й інвестиційного;

4) фінансова реструктуризація транспортної галузі за напрямками відображеними у табл. 1;

Таблиця 1

Напрямки фінансової реструктуризації об'єктів транспортної інфраструктури

Об'єкти транспортної інфраструктури	Напрямки реструктуризації
Залізничний	- скорочення парку вагонів і локомотивів (включаючи їх консервацію); - закриття, об'єднання або переведення на управління з близько розташованих станцій та роздільних пунктів; - ліквідація малодіяльних ділянок, на яких відсутній транзитний та пасажирський рух; - скорочення кількості колій на другорядних лініях і станціях
Водний	- виведення з експлуатації застарілих та економічно неефективних виробничих потужностей; - підвищення ефективності використання й автоматизації роботи системи навігаційного обладнання, організації обробки суден на спеціалізованих перевантажувальних комплексах; - впровадження сучасних технологій для зниження вартості й тривалості ремонту суден
Автомобільний	- запровадження заохочувального економічного механізму вивільнення надмірних і неефективних виробничих потужностей зі спрямуванням заощаджених коштів на розвиток інвестиційної та інноваційної діяльності автотранспорту; - підвищення ефективності використання й автоматизації роботи системи навігаційного обладнання для моніторингу транспортних потоків
Авіаційний	- скорочення парку застарілої техніки з низькою паливною економічністю, звільнення від зайвих активів; - передавання непов'язаної з авіаційною діяльністю соціальної сфери органам місцевого самоврядування; - розширення приватного сектору сфери послуг у аеропортах, - створення спільних підприємств або надання об'єктів у концесію
Трубопровідний	- оновлення матеріально-технічної бази
Дорожнє господарство	- підвищення ефективності використання основних фондів та скорочення витрат; - приведення розмірів активів у відповідність з наявним попитом шляхом приватизації ремонтних та будівельних підприємств; - переведення на контрактну основу виконання робіт з експлуатаційного утримання доріг;

- перегляд технічних стандартів і будівельних технологій; - застосування нових матеріалів для будівництва (оновлення) шляхового покриття, постійних споруд тощо.
--

5) удосконалення управління транспортною системою (розвиток і реформування транспортної системи, підвищення ефективності роботи транспорту шляхом приведення управлінських і виробничих структур у відповідність з виконуваними обсягами перевезень на основі впровадження сучасних інформаційних технологій).

Висновок і перспективи продовження дослідження. Управління транспортною інфраструктурою у сучасних економічних умовах характерне наявністю великої кількості специфічних особливостей і проблем, головні з яких проаналізовані вище. Запропоновані вище підходи до вирішення цих проблем потребують детальнішого дослідження й аналізу та більш глибокого обґрунтування. Проте, найактуальнішим з урахуванням сучасних умов функціонування транспортної галузі нашої держави, на нашу думку, є глобальне технологічне оновлення матеріально-технічної бази об'єктів транспортної інфраструктури, оскільки, такий захід:

- забезпечить безпеку роботи транспорту;
- покращить охорону навколишнього середовища
- підвищить ефективність використання потенціалу об'єктів транспортної інфраструктури, зокрема: підвищення пропускної та провізної спроможностей, швидкості перевезення, мобільності і маневреності у ланцюгах постачання, комфортності пасажирських перевезень тощо;
- дозволить вивільнити резерви підвищення конкурентоспроможності транспортної системи України та її транзитного потенціалу.

Запропоновані підходи потребують детальнішого дослідження, глибшого аналізу та розробки моделей управління інфраструктурними об'єктами для практичного застосування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Соколова О. Є. Проблеми управління логістичною інфраструктурою підприємств / О. Є. Соколова // Проблеми системного підходу в економіці: [електор. наук. фах. вид]. – 2007. – Вип. 2. – режим доступу: /<http://www.nbu.gov.ua/e-journals/PSPE/2007-2/index.html>.
2. Про затвердження Концепції реформування транспортного сектору економіки / Постанова КМУ від 9.11.2000 р. N 1684: [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://www.nau.kiev.ua/nau10/ukr/getcnt.php?uid=1049.1530.0&nobreak>
3. Масляк П.О. Економічна та соціальна географія України [текст] / Масляк П.О., Кириченко С.О.: навч. посіб. для слухачів ІДП НТУУ “КПІ”, – К.: НТУУ “КПІ”, 2006. – 164с.
4. Гурнак В.М. Фінансово-економічні та організаційні напрямки підвищення ефективності функціонування транспортної галузі / Гурнак В.М., Ананченко О.В., Гурнак М.В., Пінчук С.С. [текст] // Економіка і управління: зб. наук. пр. – Київський ун-т економіки і технологій транспорту, 2006. Вип. 8. – С. 61 – 67.